

Kartlegging av friluftslivets ferdselsårer 2026-2037



**BJØRNA
FJØRDEN**



Datert 27.9.2026



Foto: Simen Soltvedt

Bjørnafjorden i tal, 2026

Areal

517 km²

Av dette
326 km² skog

Kystlinje
355 km

Innbyggjarar

1. juli 2026

26 913

(85% på vest-sida og 15%
på aust-sida)

Høgaste topp
Tveitakvitingen
1299 moh.

Innhold

Del 1: Innleiing	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Mål for planen.....	5
1.3 Avgrensing	6
1.4 Oppbygging.....	7
1.5 Metode.....	7
1.6 Nasjonale, regionale og lokale føringar og kunnskapsgrunnlag.....	8
Del 2: Status på eksisterande sti- og løypenett	11
Del 3: Analyse av no-status mot mål	27
3.1 Alle ferdselsårer/område	27
3.2 Lysefjorden.....	28
Del 4: Tiltaksplan	31
4.1 Korleis skal planen følgast opp?.....	31
4.2 Generelle tiltak.....	32
4.3 Større einskildtiltak.....	35



Foto: Simen Soltvedt

Del 1: Innleiing

1.1 Bakgrunn

Bjørnafjorden kommune har gode og varierte friluftsområde med stiar langs fjorden, turar i skogsterreng og fjell. Stadig fleire brukar turområda våre, og kombinert med våtare klima fører det til slitasje på traséane. Med styrt ferdsel og tilrettelegging kan vi både ta vare på naturen og gi innbyggjarane betre turopplevingar.

Friluftsliv er viktig for folkehelsa, og ferdselsårer er avgjerande for at folk skal kunna driva med friluftsliv nær der dei bur. Stortingsmelding 18 (2015–16) *Friluftsliv – Friluftsliv som kilde til helse og livskvalitet* legg vekt på at det skal vera mogeleg for alle å utøva friluftsliv i nærmiljøet, kunna vera fysisk aktive og oppleva natur i kvardagen. Grøntområde nær tettbygde strom, i tillegg til strandsona, skog og fjell er viktige område for friluftsliv.

Regjeringa si handlingsplan for friluftsliv peikar på at for å kunna legg til rette for friluftsliv, må kommunane ha kunnskap om kva ferdselsårer dei har, kva behov dei dekker, og korleis dei kan utviklast på ein berekraftig måte for å skapa meir aktivitet. Utvikling av ferdselsårer kan vera å etablere rundturar, synleggjera attraktive turmål, vedlikehalde gamle og/eller legge til rette for nye ferdselsårer. Men det kan og vera å skilta eller merka stiar, utbetre tilkomst og parkering. Handlingsplanen oppmodar alle kommunar til å kartlegga lokale ferdselsårer for friluftsliv, for å ha eit kunnskapsgrunnlag når vi skal planlegga, opparbeida, skilta og merka ferdselsårer.

Friluftslivets ferdselsårer i Bjørnafjorden er eit sentralt grunnlagsmateriale til arbeidet med Sektorplan for kultur, idrett og friluftsliv 2027-2038 og Kommuneplanens arealdel.

Kartlegginga skal gi ein oversikt over nettverket av turstiar, peika på utfordringar og koma med forslag til tiltak.

DEFINISJONAR

Kartverket sine definisjonar av ferdselsårer omfattar:

Sti: Tydeleg, smalt og samanhengande tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.

Turveg: Ei opparbeidd og samanhengande ferdselsåre med jamt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.

Led: Ferdselsårer på vatn og over brear.

Løyper: Ferdselsårer på snødekt mark som jamleg blir tråkka eller preparert, eller som blir merka eller kvista som traséar for vinterferdsel.

Vidare har vi i denne planen delt ferdselsårene opp i fire kategoriar som seier noko om tilrettelegging av ferdselsårene

Fire nivå/kategoriar ferdselsårer:

- **A-sti:** Skilta + parkering. Desse rutene/turområda kan kommunen informera utanbygdes turgåarar om.

- **B-sti:** For lokale brukarar, alternative stiar.
- **C-sti:** Nærturar der du ikkje treng bil. Kan òg vera område der det ikkje er naturleg tilknytning til tursti/skog, teikna inn turruter/nærturar, mindre vegar, gangvegar, grusvegar rundar på veg.
- **D-sti:** Matetrasé.

I denne kartlegginga har vi ikkje med alle kategoriane, men har avgrensa i hovudsak til A og B. Det er tatt med enkelte C-stiar frå større nærområde. Sjå avgrensing under kapittel 1.3.

1.2 Mål for kartlegginga

Effektmål

Arbeidet med kartlegginga skal bidra til:

1. Kartlegga og skildra ferdselsårer som kunnskapsgrunnlag for innbyggjarane og tilsette i Bjørnafjorden kommune.

Arbeidet er ei kartlegging og skildring av eit utval av ferdselsårene i kommunen. Difor vil planen vera eit kunnskapsgrunnlag for å ta vare på friluftslivsinteresser i samband med arealplanlegging og forvaltning i kommunen. Den gjev oss ei oversikt over nokre tilgjengelege og viktige friluftslivsområde i kommunen, og er nyttig i arbeidet med å velja strategiar og prioritera tiltak i arbeidet med å ivareta og utvikla friluftslivets ferdselsårer.

2. Betre tilbod og tilrettelegging for fysisk aktivitet i kvardagen.

Fysisk aktivitet og friluftsliv bidrar til betre fysisk og psykisk helse, og Bjørnafjorden kommune ønsker å legge til rette for at alle skal kunne vera fysisk aktive i kvardagen sin. Ein del av befolkninga, i hovudsak barn og eldre, har lav eller redusert mobilitet. For desse gruppene er nærmiljøet sentralt for at dei skal ha gode forhold for friluftsliv og uteaktivitet (KPS s.17). For at dei skal ha eit tilstrekkeleg tilbod i kvardagen bør ferdselsårene med tilrettelegging (ruter for fleirbruk) difor kartleggast og prioriterast i det vidare arbeidet med ferdselsårene.

3. Auka bulyst og attraktivitet som reisemål.

Bjørnafjorden kommune grensar til Bergen kommune som har nærare 300 000 innbyggjarar. Med den nye tunnelen mellom Svevatjørn og Rådal, er forbindelsen mellom kommunane styrka. Dette gjer Bjørnafjorden meir aktuell som både buplass og turmål. Lett tilgjengeleg informasjon om turar og marknadsføring av friluftslivet, vil gjera kommunen meir synleg og kunna bidra til tilflytting. Det er viktig at marknadsføringa er tilpassa tolegrensa for kvar enkelt ferdselsåre og område. Gjennom kartlegginga kan vi sjå kva for ferdselsårer det kan vera gunstig å marknadsføre og vise kor det finst nærturar for potensielle tilflyttarar. Attraktive ferdselsårer og turmål gjer bustadområde meir attraktive og kan auka bu-lysta.

4. Auka bruk av nærnaturen og fremja miljøvennlege val.

For å nå klimamåla vi har satt oss, er det viktig at alle bidrar. Det kan mellom anna vera gjennom færre og kortare fritidsreiser med privatbil i kvardagen. Det er bra for både miljøet og helsa om innbyggjarane går på tur i nærområdet framfor å køyra bil til turmål lengre unna. Forsking og erfaring viser at dersom vi har tilgang til turstiar innan

om lag 500 meter frå der vi bur, er vi vesentleg meir aktive i friluftsliv. Aktiv bruk av naturen vil òg auka befolkninga si kunnskap om naturens verdi og nytte, og dette kan påverka viljen på ein generell basis til å ta meir miljøvennlege val.

5. Ta vare på naturen og skapa nettverk mellom friluftslivaktørar.

Naturen er attraktiv og gir oss unike omgjevnader og opplevingar. Vi må difor bruka og forvalta naturen på ein slik måte at dette kan fortsette i uoverskodeleg framtid. Vi har ikkje uavgrensa med natur.

Gjennom kartlegginga stadfester vi kor det er verdifulle friluftsområde, og tiltak som skal sikra den framtidige bruken og omsynet av dei. Det er mange ulike aktørar som jobbar med friluftsliv og ferdselsårer i kommunen, mellom anna gjennom planarbeid og saksbehandling i kommunen, tildeling av tilskot til friluftslivsprosjekt, fysisk tilrettelegging av turstiar utført av frivillige organisasjonar og privatpersonar, og organiserte turar og friluftaktivitetar. Det er ønskeleg å skapa nettverk for å få til ei god koordinering og betre informasjonsflyt mellom dei ulike aktørane. Dette kan bidra til å sikra ressursar og areal, og at arbeidet med ferdselsårene og friluftsområda blir meir føreseielege og langsiktige.

Resultatmål:

- Legga inn prioriterte lokale ruter i nasjonal kartdatabase for tur- og friluftsruter.
- Skilta etter nasjonal standard alle prioriterte turruter med tilhøyrande turnettverk.
- Skilta start av hovudruter som ligg i nærleiken av kommune-, nær- og lokalsentra (matetraséar).
- Tilrettelegga dei viktigaste ferdselsårene
- Effektiv, systematisk og prioritert vedlikehald av ferdselsårene.
- Minst ei universelt utforma, naturprega ferdselsåre på minimum 500 m i nærleik til lokalsentera/tettstadane.
- Alle tettstadene i kommunen skal ha minimum ei merka/skilta turløype i rimeleg nærleik (300m – 1 km).
- Marknadsføra ruter som har kapasitet til auka ferdsel.

1.3 Avgrensing

Det finst turstiar og ferdselsårer i heile kommunen, i alle tettstader og krinsar. Desse er av ulik tilstand og bruksfrekvens. Grunna det store tilfanget av ferdselsårer, har det vore nødvendig å avgrensa kartlegginga, og kva for ferdselsårer som skal vera med i denne omgang. Hovudfokuset i heile kartlegginga har vore på hovudruter. Grunna den spreidde busetnaden i kommunen, har vi valt å inkludera minst ein tur i kvar krins. Dei sentrumsnære områda har større press på dei ulike turrutene. Difor har vi valt å ta med fleire ferdselsårer her.

For å gjere planen meir aktuell i anna planarbeid har vi òg sett på ferdselsårer som ligg i pressområde for planlagt utbygging i framtida. Som eit døme på eit slikt pressområde, har vi valt å bruke Lysefjorden, då det er stor utvikling av området. Gjennom meir detaljert kartlegging av ferdselsårer, inkludert matetraséar og forgreiningruter her, er målet at planen kan bli brukt aktivt i arealreguleringsprosessane i det aktuelle område.

Plan for friluftslivets ferdselsårer skal leggja til rette for friluftsliv og rekreasjon, og omhandlar turstiar og ferdselsårer. Difor er ikkje gangveggar, fortau, snarveggar i og mellom bustadområde med i denne planen (utanom i Lysefjorden). Denne kartlegginga speglar ikkje kartlegginga av verdsette friluftsområde gjort av Miljødirektoratet, men i vidare arbeid vil dette vera noko å ta omsyn til.

Det er ønskeleg og nødvendig med kartlegging av ferdselsårer på vatn og sjø, men dette blir gjort i ei anna tematisk kartlegging. Det gjeld òg for ferdselsårer brukt av hest, som det finst fleire av i kommunen. Vestland fylkeskommune er i gang med prosjektet for Ro- og padleruter i Vestland, kor dei kartlegg ferdselsårer på vatn og sjø i heile fylket. Bjørnafjorden tek aktivt del i denne prosessen.

1.4 Oppbygging

Del 1 av kartlegginga inneheld introduksjon til tema og området med definisjonar, avgrensing, forankring og mål. Del 2 fortel om stoda for friluftslivets ferdselsårer i Bjørnafjorden kommune i dag, med skildringar av ferdselsårene. I del 3 har vi ei analyse av no-tilstanden av ferdselsårene opp mot måla som er satt i planen, og del 4 fokuserer på tiltak og oppfølging av planen vidare.

Kart og ei meir detaljert liste over dei kartlagde ferdselsårene, ligg som vedlegg til planen.

Eit av tiltaka i handlingsdelen er at vi skal halda fram kartlegginga av friluftslivets ferdselsårer i kommunen for å få den så dekkande som praktisk mogleg. Alle ferdselsårer og målepunkta vil bli lagt ut på bjornafjordenkart.no etterkvart som dei er kartlagde. Ferdselsårene som er kartlagde i samband med kartleggingsarbeidet er lagt ut.

1.5 Metode

Prosess

Kartlegginga har følgd Miljødirektoratet sin rettleiar M-1292 2019 Plan for friluftslivets ferdselsårer. I tråd med denne rettleiaren er prosessen gjennomført i fire steg:

1. Oppstart (forankring, prosjektplan og annonsering)
2. Kartlegging av no-status
3. Analysera og vurderer tiltak
4. Samanstilling og vedtak

Arbeidet med planen har vore todelt. Kartlegginga er basert på merkeprosjektet som starta i 2011. Planen blei påbegynt i 2020, like etter samanslåinga av Os og Fusa kommune til Bjørnafjorden kommune. Det blei jobba med kartlegginga i perioden 2020-2022, før arbeidet for ein periode stoppa opp. Arbeidet vart tatt opp att i 2025-2026 og ligg no føre som eit arbeids- og grunnlagdokument til Sektorplan for kultur, idrett og friluftsliv 2027-2038.

Arbeidet er i 2025-2026 følgt opp av ei tverrfagleg prosjektgruppe som har bestått av Mari Lyssand (rådgjevar Innbyggjarservice), Tom Leonsen (rådgjevar kultureininga), Erik Vangsnes (leiar kultureininga), Torbjørn Steffensen (leiar kart og oppmåling), Kaisa Tonheim Banne (leiar plan), Kristin Vangsnes Bøe (rådgjevar kultureininga) og Thea Stordal Joensen (praksisstudent plan).

Kartlegging og registrering

Kartlegginga er i hovudsak basert på lokal kjennskap til ferdselsårene. I nokon av dei kartlagde områda, er det gjennomført synfaringar. I tillegg har turbøker, turkart, turportalar som ut.no, lokale og nasjonale kartportalar (turrutedatabasen (TFR) og datasetta for traktorveg og skogsbilveg), konsekvensanalysar, rapportar og kunnskapsgrunnlag som er utarbeida i samband med planarbeid vore nytta som kjelder. Registrerte turruter (TFR), skilta og merka, eller mykje nytta hovudruter, er registrerte i dei ulike krinsane i kommunen. I tillegg er målepunkt som er relevante for måloppnåing og for ferdselsårene registrerte.

Grunneigaravtalar, vedlikehaldsavtalar og føreslått/nødvendige tiltak på kvar enkelt sti, er kartlagt og registrert.

Medverknad

Kartlegging av turstiar er gjort av arbeidsgruppa i samarbeid med og i dialog med lokalkjende personar. Prosjektgruppa har hatt kontakt med ulike friluftsforsamlingar og ulike fagavdelingar i kommunen ved behov for innspel, og det er gjennomført møte med Os turlag og Fusa turlag. Etter at kartlegginga var gjennomført er kart over ferdselsårer og målepunkt sendt ut til lokalkjende personar innanfor kvart område for å kvalitetssikra kartlegginga.

Oppstart av arbeidet med kartlegginga har vore til orientering hos ungdomsrådet 19.04.21, rådet for menneske med nedsett funksjonsevne 19.04.21, eldrerådet 21.04 og tenesteutvalet 28.04.21. Det blir ikkje lagt opp til ei formell godkjenning av kartlegginga Friluftslivets ferdselsårer, men siste oppdaterte versjon blir lagt fram og tilgjengeleg som eit kunnskapsgrunnlag for den politiske behandlinga av Sektorplan for kultur, idrett og friluftsliv.

1.6 Nasjonale, regionale og lokale føringar og kunnskapsgrunnlag

Stortingsmelding nr 18 (2015-2016): Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet
Gjennom Stortingsmelding 18 (2015-2016): *Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet* vil regjeringa bidra til at enda fleire driv med friluftsliv og får oppleve friluftsliv som en kilde til betre helse og høgare livskvalitet.

Stortingsmeldinga presenterer mellom anna dette overordna målet for friluftslivspolitikken:

Friluftslivet sin posisjon skal takast vare på og vidareutviklast gjennom allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområde, og stimulering til auka friluftslivsaktivitet for alle.

Regjeringa sin Handlingsplan for friluftsliv

Som ei oppfølging av Stortingsmeldinga vedtok regjeringa i 2018 *Handlingsplan for friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Handlingsplanen konkretiserer og utfyller ei rekke av

tiltaka og føringane i stortingsmeldinga. Handlingsplanen inneheld mange tiltak og føringar som skal styrka friluftslivsarbeidet. Eitt av desse tiltaka er prosjektet friluftslivets ferdselsårer.

Miljødirektoratet sin rettleiar *Plan for friluftslivets ferdselsårer*

Kartlegginga bygger på ei nasjonal satsing frå Miljødirektoratet for å utvikla ferdselsårer for friluftsliv. Vestland fylkeskommune og tidlegare Hordaland fylkeskommune har fordelt stimuleringsmidlar til kommunane for å fremja arbeidet lokalt. Det lokale arbeidet bygger på den nasjonale rettleiaren [Plan for friluftslivets ferdselsårer](#). I denne rettleiaren heiter det at:

Friluftsliv er viktig for helse, trivnad, livskvalitet og tilhøyrslse. Stiane, løypene, turvegane og leiene vi følgjer på tur er viktige for friluftslivet, og det er klare samanhengar mellom utforminga av ferdselsårene og bruken av dei. Rundturar og turar i naturlege omgivnader er meir attraktive enn turar som går fram og tilbake eller i sterkt utbygde eller trafikkerte område. Nærleik til ferdselsårene er òg vesentleg. Undersøkingar viser at avstanden frå bustad til næraste turmoglegheit er avgjerande for om vi tar del i friluftslivet i kvardagen.

Regional plan for kultur

Vestland fylkeskommunes plan *Kultur bygger samfunn. Regional plan for kultur 2023-2035* omhandlar mellom anna friluftsliv. Den seier at vi skal legge til rette for eit aktivt, allsidig, enkelt og naturvennleg friluftsliv, men det er viktig at tilrettelegginga av friluftslivet skjer på ein berekraftig måte. I planen står det og:

Friluftslivet spelar ei viktig rolle for å nå dei nasjonale måla om fysisk aktivitet i befolkninga. Turgåing og andre former for enkelt friluftsliv krev lite planlegging og utstyr, og er for dei fleste ein lett tilgjengeleg fysisk aktivitet. Det å vere ute i naturen har positiv innverknad på den psykiske helsen.

Samfunnsdelen i Bjørnafjorden kommune sin kommuneplan

Samfunnsdelen i kommuneplanen stakar ut retninga for utviklinga av kommunen, og dette skal følgjast opp med tiltak i kommunedelplanar og temaplanar. Temaplan for friluftslivets ferdselsårer bygger på [samfunnsdelen av kommuneplanen \(KPS\)](#), vedtatt i Bjørnafjorden kommunestyre 3.11.2022. FN sine berekraftsmål er gjennomgåande i KPS. Målsetjingane i Plan for friluftslivets ferdselsårer er tufta på målsetjingane i samfunnsdelen i kommuneplanen.

Anna kommunalt planarbeid

Kommunedelplanen for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv - Handlingsprogrammet for 2022 blei vedtatt av Bjørnafjorden kommunestyre 16.12.2021. Her heiter det om friluftsliv:

Det er auka interesse for aktivt friluftsliv. Auka bruk av lokale turstiar og stigande medlemstal i turlaga vitnar om det. Også i korona-året 2021 har særleg mange nytta nærområda ved sjø, skog og fjell. Vi ser at badeplassar er fulle, at det blir skort på parkeringsplassar og at turløypene blir stadig breiare. Vi har ein storslått natur som må kunna nyttast, men som vi samstundes må ta vare på.

Mandat for sektorplanar for helse og velferd, oppvekst og kultur, idrett og friluftsliv (side 8) viser til Bjørnafjorden kommune sitt potensial til å vidareforedla store lokale natur- og kulturressursar for eit aktivt friluftsliv for alle, og peikar samtidig på følgjande utfordring: **Korleis realisera eit aktivt friluftsliv for alle når folketalet aukar, det er press på areal, parkering, slitasje, tilgang til sjø m.m.?**

For å sikra *eit friluftsliv for alle* når folketalet aukar, og det er press på parkering, press på areal, tilgang til sjø m.m., er det nødvendig å ha eit fokus på tilgang til natur og merka, tilrettelagte turruter i alt arealplanarbeid, men også andre plantypar. Døme på planar som er under arbeid og som har tyding for friluftslivets ferdselsårer, Strategi for heilskapleg utvikling av nærsenter/ bygdesenter, KLEM-plan, strategi for grøn mobilitet og infrastruktur (sykkel-, gå-, kollektivstrategi), og Kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS) og Kommuneplanen sin arealdel (KPA).



Friluftslova frå 1957 lanserte prinsippet om allemannsrett til ferdsel. Foto frå Lysøya 1956.

Del 2: Status på eksisterande sti- og løypenett

Denne delen av planen gir ei oversikt over alle turstiar, -løyper og -vegar som er kartlagde i samband med planarbeidet. Inndelinga i turområde er i tråd med oversikta i KPS over krinsar og bygder

Tabell 1: Oversikt over krinsar i Bjørnafjorden kommune med innbyggartal i 2010 og endring til 2025. Det er denne inndelinga som brukast i del 2 av planen.

Folketal i tettstadar og bygder i Bjørnafjorden, med endringar frå 2010 til 2022		
BYGDER OG TETTSTADAR	INNBYGGARAR 2010	ENDRING TIL 2025
Eikelandssosen	938	-17
Fusahalvøya	1226	143
Strandvik	442	105
Vinnes	286	25
Fusa	498	13
Nordre Fusa	491	8
Holmefjord	294	24
Bogøy	197	-16
Søre Fusa	633	-42
Sævareid	246	-5
Baldersheim	221	-49
Nordtveit	97	-22
Lygrepollen	69	34
Hålandsdalen (Holdhus, Øvre Hålandsdal og Skogseid)	530	-47
Os sentrum	7211	2167
Osøyro	4516	1715
Kuven (Tøsdal, Hetleflåten, Ulven, Varåsen og Kuven)	2695	452
Lysefjorden	1328	413
Søfteland	1519	1082
Søre Neset	2407	1278
Nore Neset	2249	678
Søre Øyane	948	215
Nore Øyane	523	77
Hegglandsdalen og Indregardane	489	103

Nokon av rutene manglar GPX-data og er derfor ikkje med på karta. Desse vert tatt med i tabellane og har då som tiltak at GPX skal bli gått opp og lagt i kart.

Alle ferdselsårer som er tatt med, er vurderte av kommunen til å vera omfatta av allemannsretten. Det vil seia stiar og andre ferdselsårer er i utmark, eller på stiar eller vegar som fører til utmark. Feltet «Behov for tiltak» skildrar kva som bør gjerast for å få standarden på dei enkelte ferdselsårene opp på ønska nivå. Om tiltaka skal bli gjennomførte, er kommunen avhengig av dialog med grunneigar, at nokon ønsker å ta på seg arbeidet med tilrettelegging og vedlikehald, og finansiering av tiltaket.

Det har vore ulik praksis forskjellige stader i kommunen når det gjeld avtalar om vedlikehald, merking og skilting. I samband med merkeprosjektet som gjekk i kommunal regi, blei det i Fusa sendt ut informasjon om kva som var planlagt, og innbyggjarar blei bedne om å ta kontakt om dei hadde nokon innvendingar eller spørsmål. Det kom svært få svar. Tiltak vart gjennomført utan skriftlege grunneigaravtalar, men det blei gjort fleire munnlege avtalar om skilting og merking. I Os er standardavtalar gjort mellom Os turlag og grunneigarar. Mange av desse avtalane er utgått på dato.

Fleire stader har privatpersonar og ikkje lag stått for tilsyn og vedlikehald, personar som ikkje lengre aktuelle til å vidareføra arbeidet utan at det er gjort nye avtalar. På nokre av rutene er det difor eit tiltak å få oppdatert kva grunneigaravtalar som gjeld, status for tilrettelegging og rekruttering av nye kontaktpersonar som kan ta den praktiske oppfølginga.

Frivillige lag og organisasjonar gjer eit stort arbeid med å rydda og merka stiar, og leggja til rette for friluftsliv i krinsane og bygdene i kommunen. Bjørnafjorden kommune medverkar i ei rekke prosjekt relatert til friluftsliv, anten gjennom rettleiing, koordinering, tilskot, drift eller forskottering. Kommunen jobbar og for å vera ein katalysator for at tilrettelegging og vedlikehald blir gjennomført. Ansvar for tilrettelegging og vedlikehald for dei ulike ferdselsårene og områda, kan variera stort og vera samansett. Dette vil komme fram gjennom dei ulike grunneigaravtalane.

Merk at i oversikta nedanfor kan fleire ferdselsårer vera slått saman under eitt rutenamn dersom dei ligg innanfor same turområde. Nummera under rutenamn viser til nummer i den vedlagte oversikta over kartlagde stiar. I vedlegget er ferdselsårene delte opp, og det er tatt med meir detaljert informasjon om kvar ferdselsåre.

GRADERING AV STIAR:

Grøn = enkel. Stort sett korte og enkle turar som passer for alle, utan krav til spesielle ferdigheiter eller utstyr.

Blå = middels. Turar som passar for dei med grunnleggande turferdigheiter og som er i normal fysisk form.

Raud = krevjande. Turar for erfarne turgåarar, med god kondisjon. Raude turar krev ofte gode tursko og anna turutstyr.

Svart = ekstra krevjande. Turar som passar for erfarne fjellfolk, med god fysikk og kondisjon. Godt turutstyr og god kunnskap om kart og kompass.

Kjelde: Merkehandboka (www.merkehandboka.no).

Eikelandssosen

921 innbyggjarar

Sjå kart 1.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar- avtalar
Vetlevarthytt (dagsturhytte) 1,9 km ein veg A-143	Vetlevarthytt er ein av dei to dagsturhyttene i Bjørnafjorden kommune. Stien tar av frå Stallabrotvegen. Ved normalt tempo tar turen sirka 40 min. Stien har enkel/middels vanskegrad. Jamn stigning gjennom kupert terreng. Stien opp til dagsturhytta er ein del steinsett, og det er klopper på den våtaste myra. Fleire alternativ for ein lengre tur. Over Øyrane og ned att til Stallabrote. Topptur til Engelifjell, eller meir halvhøgt til Skjelbreidsetret og Heihiller.	Parkering på oppmerka, kommunal parkeringsplass ved Fjorden Arena. Om lag 40 plassar. Skilta Merka Klopper Fusa turlag driftar hytta	Klopper/ steinsetting Alternative trasear vidare må merkast og skiltast	Ja
Hafskorvatnet/ Skarsnuten 3,5 km ein veg A-144	Turen går på fin grusveg. Ganske bratt eit stykke, men flater ut når du kjem opp til Hafskorvatnet (277 moh). Ved austenden av vatnet er det benker og ei lita grillgruve. Følg sti opp til høgde om du vil vidare til Skarsnuten. Forholdsvis bratt. Etter ca. 200 meter, ta til høgde (litt dårleg skilta/merka). Følg sti gjennom grind og gå så til høgde. Turen til Hafskorvatnet har enkel vanskegrad, medan Skarsnuten har middels. Alternative trasear både over Beljaråsen til Matland og til Botnavatnet	Parkering ved velteplass like etter avkøyring frå fv til Skarsnuten. Skilta Merka	Få på plass grunneigaravtalar Klopper/ steinsetting ved Skarsnuten Fullføra skilting/merking både av hovudtrase og alternative løyper	Nei

Strandvik

547 innbyggjarar

Sjå kart 2.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar- avtalar
Breistølshytta/ Longenuen 5,9 km ein veg A-168 C-147	Turen startar i sentrum av Strandvik. Følg skilt til Legland. Etter ca. 1 km på asfalt, ta av mot venstre ved skilt til Breistølshytta, Longenuen og Fusafjellet. Følg grusa skogsveg. Til tider bratt. Etter ca. 2,5 km er det skilta til Longenuen på venstre side av vegen. Følg merka sti oppover til toppen. Til Breistølshytta følger du skogsvegen vidare. I enden av skogsvegen går det	Godt med parkering i sentrum av Strandvik. Skilta	Merka vidare til Fusafjellet	Nei

	over til sti som har raude markeringar. Sti er til tider ganske blaut, og kryssar fleire myrområde. Etter knappe 1,5 km er du framme ved hytta. Alternativ rute ned att via postvegen frå Fusafjellet (gjeld begge turane). Breistølshytta kan leigast via Strandvik idrettslag.	Merka		
--	--	-------	--	--

Vinnes

311 innbyggjarar

Sjå kart 3.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar- avtalar
Vinnesleira kyststi og natursti 3,5 km rundtur B-167	Turen begynner på grusveg ut langs Leiro, for så å gå over til sti. Det er det einaste våtmarksreservatet i Bjørnafjorden.	Parkeringsplass i starten av Nesjavegen Skilta Merka	Kan merkast betre	Nei
Dallandsstølane rundt 6,7 km rundtur C-149	Turen går på skogsveg i skogsterreng og på fortau og veg gjennom bygda.	Parkering ved Nesjaheimen, parkeringsplass ved fv 122 i skiftet mellom Skåte og Skjørøsand eller turparkering på Dalland. Skilta Merka	Få opp turparkeringskilt.	Nei
Skåtafjellet / Bogafjellet 2,2 km ein veg A-145 A-146	Turane til Skåtafjellet og Bogafjellet følgjer grusveg opp til Skåtavatnet og tar så til venstre. Etter ca. 500 meter er det skilta til Skåtafjellet, herifrå er ruta merka med gule band. Om du har barn med, så ver merksam på at utsiktspunktet ligg på kanten av eit stup. For Bogafjellet går du litt lengre langs Skåtavatnet før det kjem skilt. Stien er til tider bratt. Hald venstre oppover. Om du går med barn, ver forsiktig her, då det er fleire stup i nærleiken av stien. Fleire alternative ruter ned att	Gode parkeringsmogleg- heiter ved gjenbruksstasjonen ved vegen opp til Skåtavatnet. Skilta Merka siste parti	Få opp turparkeringskilt.	Nei

	både til Strandvik, Fusa og Vinnes.			
--	-------------------------------------	--	--	--

Fusa

511 innbyggjarar

Sjå kart 2.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Fusafjellet 5,9 km ein veg B-162	Følg skogsveg frå Fusatun mot Ludden. Sti siste stykket. Myrete parti. Ved Ludden tar du av mot Storahorga, første stykket på skogsveg, etter kort tid over på sti. Stien er lett å finna, dels på fjell og i myr. Oppe på sjølve fjellet er det høgfjellsnatur og lett å gå innover fjellet på god og fast sti til Storahorga. Alternativ tur er å gå over fjellet til Breistølshytta og vidare til Strandvik. (Kan og kombinerast med Bogafjellet og Skåtafjellet for ein lengre tur.)	Parkering på Øpstad, avtale undervegs Parkering Fusatun Skilta Merka	Våte parti på veg opp burde vore utbetra	Nei
Postvegen Fusa-Strandvik 5,9 km ein veg A-148	Følg vegen opp til øvste garden på Øpstad. Fast og god skogsveg vidare, følgjer stort sett den gamle postvegen. Ned mot Strandvik kryssar stien ein skytebane. Ved skyting på banen er skilta alternativ rute for trygg passering. Turen kan gåast begge vegar.	Parkering på Øpstad, avtale undervegs Parkering Fusatun Godt med parkering i sentrum av Strandvik Skilta/merka Turbokasse	Kulturhistoria burde vore formidla via skilt Konflikt med skytebane i Vik. Ved aktiv skyting og stenging av turtrase bør det tilretteleggast ein betre trygg omruting.	Nei

Holmefjord

318 innbyggjarar

Sjå kart 4.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Kolamilstølen/ Kråkefjellet 6,1 km rundtur B-152	Det er fleire mogelege startpunkt for denne turen som dei fleste tar som ein rundtur. Turen går på skogsveg i skogsterreng. Innom Kolamilstølen må du hugsa å ta til høgde. Frå skogsvegen mellom Kolamilstølen og Bygdaheimen kan du ta ein	Parkering ved Bygdaheimen eller rasteplassen ved fv 48 Informasjonstavle Skilta	Klopper (held på å bli lagt?) Oppfølging, treng avtale	Nei

B-153	avstikker til Kråkefjellet (299 moh). Aktivt skogbruk i området.	Turbokasse Holmefjord bygdautval står for tilrettelegging		
Dale – Ådlandssetret 7,7 km rundtur B-157	Frå kommunal veg gjennom gardstun. Stien går først på skogsveg før ein er inne på den gamle stølsvegen i Sør dalen som har enkelte bratte og våte parti. Du kan gå vidare til Va og Altasetredalen på skogsbilveg. Alternativ tur tilbake er Norddalen forbi den tidlegare fjellgarden Bjergane tilbake til Dale.	Parkering ved (langs?) kommunal veg Merka	Ny merking Ny parkering ved kommunal veg (Dale)	Nei

Bogøy

181 innbyggjarar

Sjå kart 5.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Årsvågen rundt 3,8 km rundtur B-154	Turen går gjennom skog til Årsvågen. Derfrå vidare langs veg tilbake til parkering.	Parkering ved Bogøytunet	Følgje opp omlegging av sti ved gardsbruk	Nei

Sævareid

241 innbyggjarar

Sjå kart 6.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Langedalsvatnet 2,7 km ein veg B-155	Gå frå sentrum langs Haugaelva til kraftstasjonen og skogsveg opp lia i Sævareiddalen. Relativt tung motbakke opp til daminntaket. Herifrå er det sti opp til Langedalsvatnet (244 moh.). Turen kan kombinerast med tur til Smørkollen med alternativ rute ned att til Træo.	Parkering i sentrum av Sævareid Skilta		Nei

Baldersheim

172 innbyggjarar

Sjå kart 7.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Våganipa 5,7 km ein veg B-156	Tar du ruta over Markhusskaret følger stien høgdedraget Bjørnaskarsfjellet (393 moh) mot toppen. Mogleg å kombinera med tur til Helleknappen og ned mot Laugarvatnet for å gjera det til ein rundtur, blir då ein noko lengre tur. Fleire alternative løyper på skogsveg i lågare lende til m.a. Revnasetre	Parkering på opplagsplass for tømmer ved skogsveg mot Svartavatnet Parkering ved kapell Baldersheim bygdeutval med lokalt ansvar	Skilta/merka	Nei

Nordtveit

75 innbyggjarar

Sjå kart 8.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Aksla / Revurefjellet 3,7 km ein veg B-158 B-159	Start frå Nordtveit. Følg skogsveg til Vetlavatnet, ta til høgre opp Urå og innover Setradalen til Svinaskaret. Der deler stien seg, følg skilt mot venstre for å komme til Aksla, gå forbi Midtfjellet til skiltet «Pytten», derfrå til venstre opp lia. Når det begynner og flate ut så gå til venstre for lita tjørn (fersk merking viser til høgre, fritt val), følg ryggen bortover, det er skilt på toppen som er synleg frå lang avstand. For Revurefjellet hald til høgre i stidelet, her tar stien av mot toppen. Bratte parti. Flott utsyn. Alternativ ned att: Til Lygre, men stien kan vera vanskeleg å finna.	Parkering ved bedehus / gamleskulen Parkering langs Fv 121 på Nordtveit Merka	Ny merking Ny avtale om oppfølging	Nei

Lygrepollen

103 innbyggjarar

Skå kart 9.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Vardegga 2,5 km ein veg B-160	Følg vegen til Fossåskaret og skogsveg vidare og opp Futekleiva. Vardegga ligg i Kvinnherad og gjev utsyn både mot Lygrepollen og Ølve-sida av fjellet.	Parkering på opplagsplass ved privat veg til Fossåskaret. Parker ved infotavle. Informasjonstavle	Ny avtale om oppfølging	Nei

		Merka		
--	--	-------	--	--

Hålandsdalen

483 innbyggjarar

Sjå kart 10, 11 og 12.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Gjønakkvitingen 12,5 km rundtur B-161	Følg skogsveg og ta av på sti ved Kalde-stegen. Stien går mykje på blankskura fjell frå Horgadalen og opp. Frå Gjønakkvitingen kan du gå vidare til dei neste toppane Loftet (1236 moh) og Gavlen (1250 moh).	Parkering på Gjørn, ved starten av skogsvegen. Merka Skilta	Få på plass grunneigaravtale Ny rute - over beitemark – mogleg inngjerding i starten? Avklara parkering og opparbeida denne	Ny grunneigar, må derfor ha ny avtale
Kikedalen 4,9 km ein veg B-150	Følg skogsveg som til Gjønakkvitingen, og ta så av innover lia langs Gjønavatnet. Kupert terreng. I seinare år har det vore hestebeite i Kikedalen frå jonsoktider.	Parkering på Gjørn, ved starten av skogsvegen. Merka Skilta	Få på plass grunneigaravtale Ny rute - over beitemark frå parkering må avklarast med eigar. Mogleg ny grind. Avklara parkering	Ny grunneigar, må derfor ha ny avtale
Åsasåta/ Våkefjell 3,8 km ein veg B-151	Start turen på skogsveg oppover til utmarksbeite, etterkvart går det over til sti. Turen er tyngst i starten, midtpartiet er lett og går på sti over myrområde. Frå Åsasåta og vidare inn til Våkefjellet er det småkupert og lettgått terreng. Beiteområde.	Parkering etter Berland på venstre side av vegen. Her er plass til to biler. Offentleg parkering ved ferist lenger opp mot Åse. Kommunal parkering Skilta Merka	Ny merking /vedlikehald Behov for gjerdeklyver?	Nei
Skjelbreidsætra 2,7 km ein veg A-169	Turen startar ved Heilhiller og følger sti forbi Holdhusstølen. Alternativ rute ned att er Skjelbreid via Skotdalen. Dersom det blir merka vil det vera mogleg å forlenga turen vidare opp til dagsturhytta Vetlevarshytta. Alternativ start Skjelbreid	Bomveg med avgift, parkering ved Bygdastølen ski- og tursenter Skilta/merka Turtavle her treng utbetring	Merka vidare til Vetlevarshytta.	Nei

Ottanosa rundt 17,6 km rundtur (Spongatjørn) A-166	Turen går først til toppen av Ottanosa. Bratt, men god sti. Frå toppen av Ottanosa nord/aust mot Kjerringafjell. Frå Kjerringafjell sørover via Belgen til Heilhillerhornet og ned att til Heilhiller. Alternativ rute ned att går nordover frå Kjerringafjell nedover til Spongatjørn. Frå Spongatjørn, vidare til Botnavatnet og Øykjafjellet. Frå Øykjafjellet følg du stien mot Holdhusstølen og vidare tilbake til Heilhiller. Stien via Spongatjørn er sporadisk merka og kan vera vanskeleg å følga. Turen via Heilhillerhornet er godt merka heile vegen.	Bomveg med avgift, parkering ved Bygdastølen mot avgift. Hovudtrasé er merka	Merking og skilting av alternativ rute	Nei
Vengsvatnet rundt 8,2 km rundtur C-170	Følg kommunal veg mot Skjelbreid og ta av på skogsveg på høgre hand rett før siste garden. Følg skogsveg inn til bru over Kvanndalselva og sti vidare til veg ved Solvang. Følg så kommunal veg forbi gardane på Håland og Holdhus tilbake til startpunktet.	Parkering ved Skjelbreidkrysset/ busshaldeplass ved fv 48 Delvis merka/skilta Hålandsdalen idrettslag står for tilrettelegging	Avtalar om skilting og merking	Nei
Storatjørn 2,8 km ein veg B-163	Gå eit stykke nedover fylkesvegen til avkøyring til skytebane og tursti til Rennesvik. Følg vegen opp til du tar av på skogsveg mot høgre. Følg skogsveg på vestsida av Vetletjørn. Frå Eidet mellom vatna går det sti vidare på vestsida av Storetjørn. Noko myrlendt på deler av stien.	Parkering ved fv 48 ved tidligare Holdhus skule Turbokasse	Nye grunneigaravtaler Merka/skilta. Har skilt, men ikkje montert	Nei
Rødsfjellet/ Rødo 5,6 km ein veg B-171	Følg vegen (privat) oppover gjennom gardstun og vidare opp til eit kvitt hus. Her finn du informasjonstavle om turen til Røafjellet. Følg så skogsveg oppover i lia. Hold deg på «hovudskogsvegen», går over til sti etter kvart. Fleire myrområde ila turen. Turen er vurdert som ein raud tur («krevjande»), men er	Parkering i kryss rett etter avkøyring frå rv 48 inn til Rød, ved skilt som viser retning mot Røafjellet.	Treng avklaring med grunneigar om ferdselsåra skal vidareførast	Nei

	eigntleg ikkje så krevjande, tar berre litt tid.			
Tur over Bergsenden	Tur over Bergsenden. Gammal ferdslveg mellom Bolstad i Øvre Hålandsdalen og Bu i Strandebar	Parkering tilrettelagt ved fv på Bolstad. Traktorveg i starten så sti. Traktor- og skogsveg ned til Bu på hi sida. Stige gir ein snareveg opp spektakulær bergvegg. Alternativ trasé vidare til Kråkenos i nord (Kvam) eller grensefjellet Daurmålsegga i sør mot Mundheimsdalen	Starten og ferdsl gjennom tunet må sjekkast opp	

Os sentrum

9378 innbyggjarar

(Inkl. Osøyro [6321 innb.] og Kuven [3147 innb.]

Sjå kart 13 og 14.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Liafjellet 3,3 km ein veg C-108 C-110	Liafjellet er eit mykje brukt nærfriluftsområde. Lett tilgjengeleg frå fleire plasser, mellom anna Moberg, Mobergslia og Nore Neset. Det er etablert ei fantasiløype på Liafjellet av Os turlag.	Informasjonstavle ved Oseana Skilta Godt merka frå Moberg og Nore Neset Grusvegen bak brannstasjonen er tilpassa Stien på Stølane-sida er oppgradert Klopper Gjerdeklyvarar Benk ved varden Os turlag står for tilrettelegging	Informasjonstavle ved turparkering/brannstasjonen Oppgradera skilting i område Ny bru på sti frå Nore Neset Gjennomgang av grunneigaravtalar	Ja, men går ut snart

Strandvegen/ Kyststien/ Smievågen/ Moldaneset 3,8 km ein veg A-112 A-113	Strandvegen går langs kysten mellom dei to friluftsområda Mobergsvikjo og Smievågen. Grusa og støypt veg frå parkeringa ved Bjånesvegen ut til anlegg med toalett og bord i Smievågen. Moldaneset: Rundløype, på ca. 1,8 km. Terrenget er lett kupert og passar for dei aller fleste.	Skilta Informasjonstavle om turen på Osøyro-sida av Osbrua Parkering på Osøyro eller Smivågen/Bjånesvegen Bord og benkar Toalettbygg Tilgjengeleg for rullestol og barnevogn. Moldaneset: Skilta Informasjonstavle ved starten av grusvegen BOF administrerer Smievågen Os turlag held stien rundt Moldaneset ved like	Tørrelegge sti rundt Moldaneset, grusa eller legga til rette med stein Oppgradera informasjonstavle på Osøyro Kartlegga rute rundt Moldaåsen.	Usikkert, må oppdaterast
Osmarka C-106 C-107	Mange umerka stiar i fint skogsterreng. Lett tilgjengeleg og barnevenleg. Det er mykje hesteaktivitet i området, så ver obs når du ferdast i området.	Parkering Tøsdal. Ca 20 oppmerka plassar Os turlag kan stå for vedlikehald om det kjem avtale med grunneigarar	Sør: Avklara oppstart av utbygging her, eventuelt midlertidig løysing for turgåarar inn til Osmarka Laga alternative ruter for turgåarar, merka og skilta for å skilje mellom tursti og hesteløype. Vest: Treng også ny matesti frå pendlarparkering på Flåten for å avhjelpa Tøsdal Treng ein reguleringsplan for utvikling Osmarka som rekreasjonsområde	Nei
Borgafjellet – Tøsdalsfjellet – Møsnuken A-101 B-102	Turområde med fleire moglege start- og sluttpunkt. Borgafjellet ligg nærast Os sentrum. Her ligg Borgabuo dagsturhytte. Tøsdalsfjellet og	Informasjonstavler på Tøsdal og Hjelle Skilta Parkering Hegglandsdalen skule,	Informasjonstavle på parkering ved Borgafjellet barneskule	Usikkert

A-104	Møsnuken ligg i bakkant av Borgafjellet. Kvar for seg har turane middels vanskegrad, men slår du dei saman har dei krevjande vanskegrad.	opp frå Tveit til Møsnuken. Parkering Tøsdal. Ca 20 oppmerka plassar. Er for lite på gode tur dagar. Parkering på Borgafjellet barneskule. Ny trapp i Gryteskaret Os turlag står for tilrettelegging	Skilta til Møsnuken frå parkering ved Hegglandsdalen skule Skilta til Borgabuo frå parkering i Tøsdal	
Borgafjellet–Svinningen (Manglar Rødsfjellet–Midtsæter)	Dersom det blir merka/skilta mellom Møsnuken og Rødsfjellet og vidare til Midtsæter vil dette bli ei lang rute gjennom vestsida av kommunen. Det vil vera mogleg å gå heile ruta eller å dele ho opp etter ønske.	Os turlag står for tilrettelegging	Ny merking mellom Møsnuken og Rødsfjellet Skilta/merka og rydda frå Rødsfjellet til Midtsæter Kopla på Gåssand–Raudlio/Stokkedalen Merka/skilta stien Møsnuken–Søfteland dersom det ikkje er gjort GPX inn i kart	Nei

Lysefjorden

1741 innbyggjarar

Sjå kart 15.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Lyshornet/ Lysekloster 2,2 km ein veg B-134	Turen startar ved Lyseklosterruinane. Grusveg og deretter sti opp til Lyshornet. Derfrå kan du nyte nydeleg utsikt i alle retningar. Alternativ rute tilbake går via Vetla Lysehornet og vidare til Eventyrskogen.	Parkering ved Lyseklosterruinane Skilta Merka Os turlag og Bjørnafjorden kommune står for tilrettelegging	Parkering ved ferista og gangveg på sørsida av fv fram mot klosteret. Dette er sak på planavdelinga. Utbeiring av stiar Informasjonstavle ved parkering på Pøylø Munkestien og kolerakyrkjegarden må ha vernesone	Usikkert

Svartavatnet 2,7 km ein veg B-135	Mykje brukt grusa skogsveg/turveg frå Pøyno. På vegen kan du og ta til høgre (skilta) og gå til Lyshornet om du vil. Det går også sti vidare frå Svartavatnet og til Storakvitefjellet.	God parkering ved Buena. Nokre parkeringsplassar ved Pøyno. Merka Skilta Os turlag og Bjørnafjorden kommune står for tilrettelegging	Utbetra utkøyrsløse til fylkesvegen? Meir/betre skilting	Ja
Lysøya A-133	Fine rundar på Lysøya på grusa sti, til Tårnet, Lysevatnet, villaen og Heimevatnet.	Båt frå Buena kai på Lysekloster til Lysøya på sommaren Er skilta Toalett på Buena kai som er drifta av Lysefjorden oselvarlag med tilskot frå kommunen BOF i samarbeid med Fortidsminneforeninga og andre lag står for tilrettelegging		

Søfteland

2601 innbyggjarar

Sjå kart 16 og 17.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Sanden	Sti/turveg gjennom Sanden. Den nye brua over Osvassdraget har opna for tilgang til friluftsareal mot Gåssand/ Raudlio frå Søfteland.	Gode parkeringsforhold ved Søfteland barneskule	Informasjonstavle ved skulen Kartlegga sti mot Gåssand/ Raudlio Merka og tilrettelegga	Få på plass grunneigaravtalar knytt til merking av moglege turtrasear
Vindalsvatnet rundt / Postvegen / Osbanetraséen 7,3 km rundtur B-136 B-137 C-139	Den gamle postvegen går mellom Gåsakilen og Hetleflåten. Osbanetraséen går på motsatt side av gamle E-39, langs Gåssandvatnet og Hetleflotvatnet. Deler av turane er eigna for barnevogn. Det er mogleg å kombinera med tur rundt Vindalsvatnet. Turen rundt Vindalsvatnet er ikkje eigna for barnevogn.	Parkering ved Søfteland barneskule. Turparkering Gåsakilen. Tilkomst frå Åsen med ny veg Merka «Eventyrløype»	Matetraseear frå dei nye byggefelta Har Os turlag planar om klopping? Er gjort eit reguleringsarbeid for bygging av gang- og sykkelveg frå Søfteland til Lyseparken. Usikkert om den blir realisert.	Ikkje grunneigaravtalar

Raudlio 3,2 km ein veg B-116	Lett tur på grusveg. Turmål: Raudlistova og Raudlibøen. Du kan òg gå ein runde rundt Raudlivatnet.	Parkering Hatlelio. Informasjonstavle på parkeringa Bjørnafjorden kommune (og Os turlag?) står for tilrettelegging	Utvida og forbetre parkeringsplass Rehabiliterer vegen inn til parkering Legga bekk i rør Gapahuk	Delvis Ny avtale når utbetring skjer

Søre Neset

3685 innbyggjarar

Sjå kart 18.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Halhjemsmarka B-124	Sti til Vargavågen frå Lunde barne skule og vidare Halhjem barnetun	Parkering på Lunde skule. Parkering på Halhjem barneskule.	Merking og silting	Usikkert
Katlaberget 3,8 km rundtur B-123	Rundløype	Delvis merkt og lagt kloppar Parkering Lunde barneskule	Informasjonstavle ved parkering Merka/skilta heile traséen Få på plass grunneigaravtalar	Manglar nokre
Bjørnen 4,9 km rundtur C-126	Nærtur, rundtur. Startar ved skulen/idrettshall, rundt Bjørnatrynet og tilbake.	Parkering på Halhjem barneskule	Informasjonstavle ved skulen Få på plass grunneigaravtalar	Nei

Nore Neset

2927 innbyggjarar

Sjå kart 19.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Høgelikampen / Vardafjellet / Ulvenfjellet	Det er mange stiar og tråkk i området. Frå Hovland kan du gå til Høgelikampen og Vardafjellet via traktorveg opp til	Merka frå Hovland.	Meir parkering	Delvis

B-131 B-132 B-141 B-142	Hovlandsvatnet. Frå Askvik og Drange går ein og på traktorveg store deler av turen. Du kan kombinera dei ulike toppane for ein lengre tur.	Infotavle ved bommen på Hovland. Parkering: Ved pumpehuset / Drange Grusa parkering ved Langevatnet. Askvik: Det er plass til å parkera, men ikkje inngått avtale med grunneigar.	Gjennomgå grunneigaravtalar	
Rundtur rundt Langevatnet 2 km rundtur B-140	Turen startar på ein traktorveg, før den går over på sti. Siste del av stien er våt og myrete.	Drangebu: gapahuk ved vatnet Parkeringsplass ved vatnet Kano til låns eller leige, låst med DNT-nøkkel Os turlag står for tilrettelegging	Tilrettelegging av sti rundt vatnet Få på plass grunneigaravtalar	Delvis

Søre Øyane

1163 innbyggjarar

Sjå kart 20.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Kobbavågen 1,2 km ein veg C-127	Fleire moglegheiter for rundturar mellom Kobbavågen og Røtingavegen.	Kommunal parkering ved snuplass for buss	Avtale med Inka om parkering helg Merka frå kommunal parkering til start av turløype	Usikkert
Mørkevågen – Lepsøyneiset B-138	?	Er det merka til Ullsund?	Få på plass avtale om parkering på eksisterande plass	Nei

Nore Øyane

600 innbyggjarar

Sjå kart 20.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
----------------------	-----------	--	------------------	--------------------

Ervikane 0.25 km ein veg A-129	Fint, tilrettelagt badeområde. Kan brukast som utgangspunkt til ca. 7,5 km lang tur rundt Sørstrøno og Nordstrøno og tilbake til Ervikane.	Stor kommunal parkering med 110 plassar Toalett Molok BOF i samarbeid med andre står for tilrettelegging	Gapahuk Få på plass grunneigaravtalar på stien vidare frå badeplassen	Delvis
Hjortåsen 1,5 km ein veg B-130	Fleire ruter fører opp til Hjortåsen frå Nordstrøno og Sørstrøno.		Merking og skilting	Usikkert

Hegglandsdalen og Indregardane

592 innbyggjarar

Sjå kart 21 og 22.

Rutenamn / gradering	Skildring	Eksisterande tilrettelegging / parkering	Behov for tiltak	Grunneigar-avtalar
Midtsæter - Øvredalen 13,4 km ein veg A-115	Turen startar på Midtsæter og går over Svinningen til Øvredal. Ein nydeleg tur kor du stort sett går på ein fjellrygg. Mogleg å starta frå Lønningdal og, då blir det ein noko lengre tur.	Parkering 15-20 bilar på Midtsæter Viktig! Vel ein annan tur viss det er fullt på parkeringa Informasjonstavle på Midtsæter Oppslag i Øvredalen Skilta Merka med kvitt på berget Os turlag står for tilrettelegging	Utbetring av eksisterande tilrettelegging Informasjonstavle ved parkering Gjennomgå avtale angående parkering Er det aktuelt å redde sikringsbu på Svinningen? Ville gitt auka tryggleik ve dårleg vér. «Kultursti» i skogen i Øvredalen mot tregrensa til Svinningen, laga av Jimmy Øvredal, burde vore redde for ettertida	Usikkert
Gråfjell / Botnahytta 3,5 km ein veg B-117	Turen startar i Øvredal. Turen til Gråfjell kan gjerast til rundtur ved å gå ned att til skulevegen og så tilbake til golfhuset. Vil du til Botnahytta tar du til venstre i stidelet i staden for til høgre og opp til toppen av Gråfjell. Botnahytta er freda og ligg i Samnanger kommune.	Parkering ved «golfhuset» Os turlag kan stå for vedlikehald om det kjem avtale med grunneigarar	Merka sti til Gråfjell og Botnahytta Rydd Grunneigaravtalar Gå opp GPX til Botnahytta	Nei

Øvredals- vatnet 4,3 km rundtur B-111	Det går sti rundt vatnet. Kan kombinerast med tur til Gråfjell eller Botnahytta.	Parkering ved golfhuset Os turlag står for tilrettelegging	Merka frå parkering til starten av sti Ryddar	Nei
Skavhedlo 4,7 km rundtur B-118 B-120	Ein kan gå til Skavhedlo frå Lio, Eidsvegen og Berge. Frå Eidsvegen er det grusveg, eigna for barnevogn. Sti frå Berge til Skavhedlo går gjennom Floget naturreservat. NB! Her er det parti som er stupbratt utfor stien. Difor er stien frå Berge gradert som krevjande, medan dei andre er enkle.	Eidsvegen: Er merka og skilta Os turlag står for tilrettelegging	Utfordring: parkering ved Eidsvegen. Få plassar. Skilt ved Skavhedlo som åttarar om farleg sti vidare til Hattvik	Delvis
Rødsfjellet 6,4 km rundtur B-122 Grønt i kartet	Først på skogsveg, så sti. Stien er tydeleg og godt merkt med raudmåling.	Det kan stå eit par bilar på kvar side av vegen like forbi Møs, men det er ikkje tilrettelagt parkering. Merka Kloppar Os turlag står for tilrettelegging	Parkering	Gjennomgå grunneigaravtalar
Rødsteinen 5,8 km rundtur B-121	Infotavle ved vegen. I starten går du gjennom blandingsskog opp til «Utsikten». Herifrå snor stien seg ned mot Rødsteinen. Ved Rødsteinen er det restar etter ein gammal husmannsplass. Frå Rødsteinen er det skilta mot Lio, og frå Lio vidare tilbake til Rød.	Informasjonstavle ved vegen Skilta Os turlag står for tilrettelegging	Parkering Klargjera om det kan formaliserast parkering ved busslomma /snuhammaren	Gjennomgå grunneigaravtalar

Del 3: Analyse av no-status mot mål

3.1 Alle ferdselsårer/område

Kartlegginga av ferdselsårene i kommunen har gitt eit grunnlag for å analysa no-status av ferdselsårene opp mot resultatmåla. Den har gitt ein oversikt over tilstand i dag og behov for tiltak og tilrettelegging for at måla i 1.2 skal tilfredsstillast. Denne oversikta gjer det lettare å vurdere og prioritera tiltak i del 4.

Område med urørt preg er ei kvalitet i seg sjølv for friluftslivet. Det er derfor viktig at det framleis finst område og stiar utan tilrettelegging. Dette er ei vurdering som er viktig å ta stilling til i arbeid med nye traséar og prioritering av oppgradering og andre tiltak.

Område	Legga inn prioriterte lokale ruter i nasjonal kartdatabase for tur- og friluftsruter.	Skilting etter nasjonal standard av alle prioriterte turruter med tilhøyrande turnettverk.	Skilting til start av hovudruter som ligg i nærleik av kommune-, nær- og lokalsenter frå sentrum (materuter).	Dei viktigaste ferdselsårene har god tilrettelegging og jamleg vedlikehald.	Ei universelt utforma, naturprega ferdselsåre på minimum 500 m i nærleik til lokalsentera/tettstadane.	Alle tettstadene i kommunen skal ha minimum ei merka/skilta turløype i rimeleg nærleik (300m – 1 km).
Eikelandsosen						
Fusahalvøya						
Nordre Fusa						
Søre Fusa						
Hålandsdalen						
Os sentrum						
Lysefjorden						
Søfteland						
Søre Neset						
Nore Neset						
Søre Øyane						
Nore Øyane						
Hegglandsdalen og Indregardane						

Grøn: tilfredsstillar i stor grad måla i 1.2

Gul: tilfredsstillar delvis måla i 1.2

Raud: tilfredsstillar i liten grad måla i 1.2

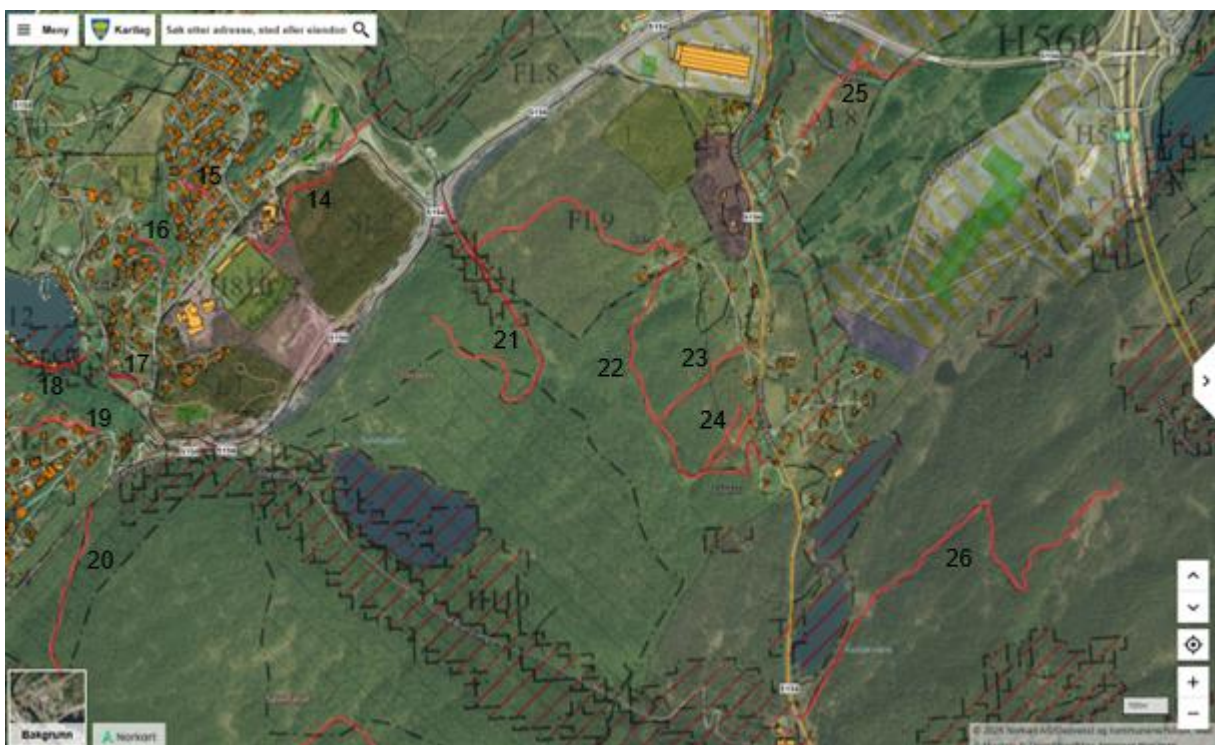
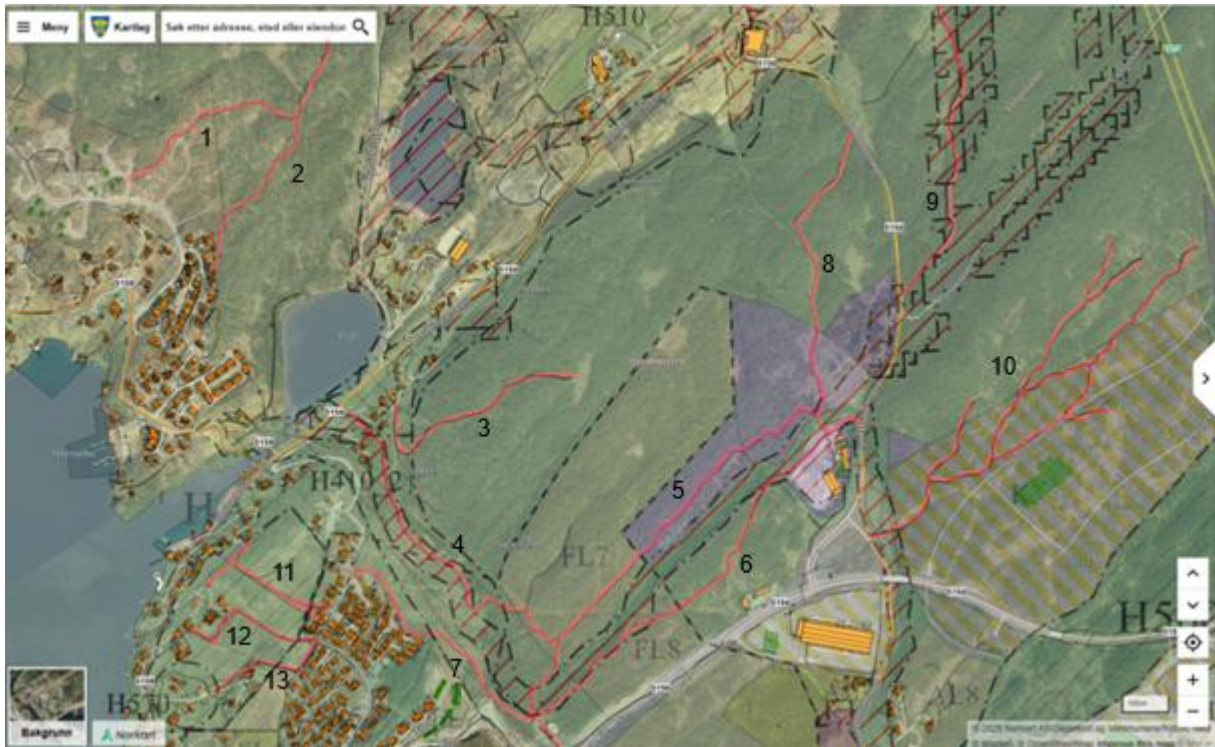
Grå: ikkje relevant for resultatmåla

3.2 Lysefjorden

Som nemnd i 1.3 vil vi i denne planen ha med ei ekstra nøye kartlegging av Lysefjorden. I dette området er det fleire nye reguleringsplanar, både for bustader og ny næringsverksemd. Med den nye tunnelen er desse turområda og blitt lett tilgjengeleg for mange i Bergen sør. Dette gjer Lysefjorden til eit pressområde. Ei nøyare kartlegging av ferdselsårene i dette området vil gjere det enklare for vidare planer og regulering av området å ta omsyn til friluftslivsinteressene og slik bidra synleggjera verdien av ferdselsårene og naturen som ein ressurs for nærmiljøet vi bør ta vare på.

Dette døme frå Lysefjorden kan vera ein mal vi kan brukast i samband med arbeid med reguleringsplanar/utvikling av andre område.

Under har vi valt å berre ha med kartutsnitt kor dei ulike rutene er markerte og ein tabell som kort skildrar kor rutene går (til/frå).



Over er det to kartutsnitt av Lysefjorden, den nordlege delen øvst og sørlege delen nedst, med ferdselsårer teikna inn med rødt. KPA 2023 er og lagt til som eit gjennomsliktig lag over utsnitta for å visa noverande og framtidig arealbruk. Ferdselsårene er nummerert i utsnitta i samsvar med tabellen under.

ID	Skildring
1	Frå Sperrevikhaugane til Lyseklostervegen (tur frå Pøylø til Svartavatnet).
2	Frå Sperrevikvegen til Lyseklostervegen (tur frå Pøylø til Svartavatnet).
3	Frå Lyseklostervegen/Sjøbøen til Sjøbøhaugane.
4	Frå Lyseklostervegen ved nr. 500/Sjøbøen langs Sjøbøelva til Drangsvegen.
5	Frå Leirdalane (Sørstraumen ved Drangsvegen) til Lyseklostervegen ved nr. 310 langs nordsida av Sjøbøelva.
6	Frå Leirdalane (Sørstraumen ved Drangsvegen) til Lyseklostervegen ved nr. 310 langs sørsida av Sjøbøelva.
7	Frå Drangsvegen til Fiskarhaugane.
8	Frå Lyseklostervegen ved nr. 310 til Lyseklostervegen ca. 200 meter sør for Lysekloster.
9	Frå Lyseklostervegen ca. 200 meter nord for nr. 310 mot Rennedalen og Søfteland.
10	Fleire ruter i Endelausmarka, frå Lyseklostervegen ca. 100 meter sør for nr. 310.
11	Frå Fiskarhaugane til Søvikvegen, både til nr. 12 og ca. 50 meter nord for nr. 36.
12	Frå krysset Fiskarhaugane/Hellebakkane til Søvikvegen nr. 40.
13	Frå krysset Fiskarhaugane/Hellebakkane til Søvikvegen nr. 52.
14	Frå traktorveg mellom Drangsvegen og Fiskarhaugane over Skitmyrane og til idrettsplassen.
15	Gangveg mellom hus frå Hellebakkane ved nr. 36 til Hellebakkane ved nr. 24.
16	Frå Søvikvegen ved nr. 100 til Grønskaret ved nr. 18.
17	Frå Søvikvegen til Edne, kort snarveg over mark.
18	Frå vestsida av rekke med naust ved Søvikvegen til Søvikneset ved nr. 119.
19	Frå Søvikneset ca. 50 meter vest for nr. 43 til Nesjaryggen ved nr. 15.
20	Frå Drangsvegen opp mot Søvikfjellet, Mikkelsvatnet og Ulvenfjellet.
21	Frå Drangsvegen til Storåsen.
22	Frå Drangsvegen til Lidaråsen (Lyseklostervegen ved nr. 160) via Åsen.
23	Avstikker frå sti nr. 22 til Lyseklostervegen ved nr. 210.
24	Avstikker frå sti nr. 22 til Lyseklostervegen ved nr. 164
25	Frå Lyseklostervegen ved nr. 235 over Klopphaugen til Drangsvegen.
26	Frå Åsaskiftet (Lyseklostervegen ved nr. 1) til utmark, mot Ingeborgkampen.

Del 4: Tiltak

4.1 Korleis skal kartlegginga følgast opp?

Denne kartlegginga har med ein tiltaksoversikt som visar korleis det vidare arbeidet er tenkt gjennomført. Ut ifrå tiltaksoversikten skal det lagast ein handlingsdel som meir detaljert går inn på når tiltaka skal gjennomførast, det økonomiske aspektet, søknadar og tildeling av tilskot og grunneigaravtalar som trengs. Både tiltaksoversikt og handlingsdel vil kunne justerast etter at Sektorplan for kultur, idrett og friluftsliv 2027-2038 er vedteken.

Ut ifrå kartlegginga vil det bli laga ein prioriteringsliste over tiltak (sjå 4.3 for foreløpig forslag). Dette vil skje i samråd med lag og organisasjonar. Dette dokumentet er sendt til Os og Fusa turlag etter møte med desse. Dei blei bedne om å komme med innspel til planen. Det er så langt ikkje kome innspel frå turlaga, men når desse kjem vil det truleg føra til justeringar.

Kultureininga i Bjørnafjorden kommune har hovudansvaret for at tiltaka i planen blir gjennomført, i samarbeid med lag og organisasjonar som utførande aktør. For å få rydda/tilrettelagt, merka og skilta ferdselsårene i tråd med tiltaka som er lista opp i kapittel 2, er vi difor avhengige av at frivillige framleis vil ta på seg dei fysiske oppgåvene. Kommunen kan bidra med rådgiving, bestilla skilt, løyva midlar og rettleia i søknadsprosessar mot eksterne tilskotspartnarar. Kommunen vil også ta initiativ ovanfor lag og organisasjonar for å prøva å få sett i gang dei aktuelle tiltaka som er lista opp i kapittel 2.

Det kan bli aktuelt for kommunen å stå som tiltakshavar i nokre av dei større tiltaka, for eksempel der kommunen eig turvegen eller andre anlegg for friluftsliv. Desse tiltaka er lista opp under kapittel 4.3.

Berre der det ligg føre avtalar med grunneigarar kan tiltak på ein eigedom, utover det som er lov etter allemannsretten, gjennomførast. Sjølv om eit behov for utbetring er nemnd i denne planen, vil det berre verta utført dersom grunneigar samtykkjer eller dersom kommunen gjer vedtak etter § 35 i friluftslova. Detaljplanlegging som skiltplanar, konkret fastsetjing av nye traséar og nye eller oppdaterte grunneigaravtalar der det trengst, blir ein del av oppfølginga av planen.

4.2 Generelle tiltak

1. Oppdatert kunnskapsgrunnlag om friluftslivets ferdselsårer i kommunen

	Tiltak	Periode	Ansvar	Kostnad
1	Kartlegga og registrera turstiar og andre ferdselsårer for friluftsliv i heile kommunen	Kontinuerleg	Kultureininga og Oppmålingsavdelinga	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
2	Få på plass grunneigaravtalar på alle ferdselsårer som er kartlagde i denne planen, og for alle ferdselsårer som blir kartlagd framover	Kontinuerleg	Kultur. Blir gjennomført i samarbeid med frivillige.	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
3	Legga inn dei viktigaste ferdselsårene i arealdelen i kommuneplanen (KPA). Vurdera arealføremål «turdrag» eller «turveg»	I samband med KPA	Kultur, Plan, Oppmåling	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
4	Utarbeide føresegner for KPA som sikrar tilrettelegging av nærturar i nye bu- og skuleområde	I samband med KPA	Kultur og Plan	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
5	Oppdatera kartgrunnlag til statens Kartverk (TFR)	Kontinuerleg	Kultur og Oppmåling	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
6	Gå opp eller oppdatera GPX der det er behov og få lagt det inn i kartgrunnlaget	Kontinuerleg	Kultur og Oppmåling. Gjennomførast i samarbeid med frivillige.	Vert gjennomført som del av ordinær drift.

2. Betre tilrettelegging for meir bruk av nærturar

	Tiltak	Periode	Ansvar	Kostnad
1	Ta initiativ til å få på plass avtalar med frivillige lag om vedlikehald av viktige ferdselsårer der dette manglar	Kontinuerleg	Kultur	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
2	Setja opp skilt om at parkeringsplassar ved skular kan brukast av turgåarar utanom skule- og SFO-tid	2028	Kultur/ samferdsel	
3	Setja opp skilt til opparbeida turparkeringsplassar	2027	Kultur/ samferdsel	
4	Ta initiativ til og gje tilskot til tilrettelegging av ferdselsårer i tråd med tiltakslista i kapittel 2 der vi får avtalar med grunneigarar og frivillige	Kontinuerleg	Kultur/ Gjennomført i samarbeid med frivillige.	
5	Ta initiativ til og gje tilskot til skilting og merking av ferdselsårer etter nasjonal standard der dette manglar	Kontinuerleg	Kultur. Gjennomført i samarbeid med frivillige.	
6	Skilting til turområde frå alle kommune-, lokal- og nærsenter (og/eller skulestader)	2027	Kultur. Gjennomførast i samarbeid med frivillige.	
7	Synleggjera nærturar og friluftsliv som tema i ny rettleiar for uteareal og møteplassar i buområde.	2027	Plan Blir jobba med som del av KPA	

3. Betre marknadsføring av og kjennskap til friluftslivets ferdselsårer i kommunen

	Tiltak	Periode	Ansvar	Kostnad
1	Leggja ut fleire turar som er eigna til det på ut.no og vedlikehalda informasjonen der	Kontinuerleg	Kultur i samarbeid med m.a. Bergen og Hordaland turlag	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
2	Marknadsføra turstiar på kommunen sin nettside og i sosiale medium	Kontinuerleg	Kultur/ Kommunikasjon	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
4	Vera med å markera «Friluftslivets uke»	Årleg	Kultur i samarbeid med lag og organisasjonar	
5.	Nytt turkart	2029	Kultur, Oppmåling i samarbeid med turlaga	

4. Etablere nettverk og fast samarbeid mellom aktørar som arbeider med ferdselsårer

	Tiltak	Periode	Ansvar	Kostnad
1	Hjelpe med å få eit godt fungerande turlag på austsida av kommunen – eventuelt felles turlag i heile kommunen	2027	Kultur	
2	Faste årlege møte mellom kommunen, turlaga og andre tilretteleggingsaktørar om ferdselsårer for friluftslivet	Årleg	Kultur	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
3	Gjera friluftsliv til tema på tverrfaglege samlingar i kommunen, planteam og nettverksmøte	Kontinuerleg	Kultur og Plan	Vert gjennomført som del av ordinær drift.
4	Distribuera informasjonsmateriell om rettar og pliktar knytt til ferdsel og	Kontinuerleg	Kultur og Kommunikasjon i samarbeid med	

	tilrettelegging av ferdselsårer. Informasjon skal distribuerast i fleire kanalar		lag og organisasjonar	
--	--	--	-----------------------	--

4.3 Større einskildtiltak

Tiltaka som er nemnde i denne delen er forslag, ikkje vedtekne planar. Dersom desse skal gjennomførast trengs det avklaring og dialog med grunneigarar og lag og organisasjonar om utføring.

	Stad	Type tiltak	Ansvar	Kostnad	Prioritet
1	Borgafjellet - Svinningen	Oppretta samanhengande rute frå Borgafjell til Svinningen, rydda og skilta/merka der det trengs.	Kultur		
2	Skjelbreidsetre-Vetlevarshytto	Merka og rydda rute frå Skjelbreidsetre og vidare til Vetlevarshytto	Kultur		
3	Eikeland-Koldal	Turveg langs Koldalselva – ferdig regulert	Kultur		
4	Koldal- Skjelbreid	Turveg frå Koldal i Eikelandsosen til Skjelbreid som bind saman bustadområda på Skjelbreid med kommunedelsenteret på ein trygg måte – ferdig regulert	Kultur		
5	Heihiller-Engelifjellet	Fast merking av turskiløype - vurderer klopper/ bruer	Kultur		
6	Raudlio/Stokkedalen	Merka/skilta og tilrettelegga ferdselsårer i området. Kopla på Sanden/Søfteland og Tøsdal.	Kultur		
7	Osmarka	Permanent løysning for turgåarar inn til Osmarka frå sør og vest Laga alternative ruter for turgåarar, merka og skilta for å skilje mellom tursti og hestesti. Treng truleg eiga regulering	Plan		

		av Osmarka som «bygdemarka». Skilta frå/informasjonstavle i sentrum.			
--	--	---	--	--	--



Postboks 24, 5649 Eikelandsosen
Rådhuset, Torggata 7, 5200 Os
Sentralbordet: +47 55 57 50 00

post@bjornafjorden.kommune.no
www.bjornafjorden.kommune.no